

Nova Prava

Leto I.
Štev. 23
Posamezna številka
Din 1'—
Izhaja vsak prvi in tretji četrtek v mesecu

Naročnina
Mesečno Din 8'—
Četrletno 10'—
Polletno 15'—
Celoletno 25'—
Uredništvo in uprava:
Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 8
Telefon št. 2132
Rokopisov ne vračamo — Poštni ček. račun 17.177.

SOCIJALNO - POLITIČNI IN STROKOVNI LIST.

Narodno vprašanje je socialno vprašanje!

1. december

Proslavljanje praznika narodnega zedinjenja s strani delavstva je viden izraz njegovega zaupanja v narod in državo kot okvir za najprimernejšo ureditev perečih socialnih in gospodarskih vprašanj. S tem se ono pridružuje ostalim delom naroda, povdarjajoč potrebo sožitja in odklanjajoč vsako stremiljenje, ki bi prezrlo obstoječo ozko povezanost interesov.

Za narodno delavstvo je praznik narodnega zedinjenja spomin na odločno borbo ustanoviteljev njegovega pokreta, ki so zoperstavili socialnim in narodnostnim zablodam zdravo in krepko misel narodne združitve. Ta praznik mu je obenem uresničenje zaželenih nacionalnih idealov in zagotovilo za uspešnost bodoče socialne in gospodarske preobnove.

V času idejnih nasprotstev in s tem zvezanih preusmeritev pomeni povdarjanje važnosti narodnega zedinjenja ustvarjanje močne narodnostne obrambe proti vsem škodljivim vplivom. Narod se na ta način idejno okrepljuje, pretreslajji ga težje zadevajo; njegova usoda je sigurnejša. Spomin na združitev in žrtve za dosego tega cilja pa ga obenem sviri pred težavami notranjega, organskega značaja, ki bi lahko nastale kot posledica zatiranja že prej ustvarjenih narodnostnih lastnosti. Zato moramo ob tem prazniku uveljavljati koristi združitve in povdarjati medsebojno sorodnost. Pri tem ne smemo pozabljati žrtv, ki bi izzvale samo nerazpoloženje in s tem odtujitev. Delež vsakega izmed nas je enakovreden. Njemu morajo ustrezati tudi koristi na kulturnem, socialnem in gospodarskem polju.

Narodno zedinjenje ne more biti popolno, ako se ne prilagodi spremenjenim socialnim in gospodarskim prilikam in ako ne zadovolji potreb vseh onih, ki so se združili. Pri tem ni važna le soudeležba posameznih delov pri upravi države, prispevkih za njeno vzdrževanje in izkoriščanje dovoljenih koristi. Potrebno je ugoditi upravičenim zahtevam vseh delov naroda, t. j. tudi socialno najšibkejših. Smotreni socialni in gospodarski zakonodaji mora slediti ustvarjanje vseh ostalih predpogojev za gospodarski in socialni napredek. Na ta način bo povdarjena interesna povezanost med delavstvom in državo kot najvišjo narodno organizacijo ter delavstvom in onimi, ki uživajo plodove dela in omogočajo uveljavljanje gospodarskih činiteljev.

Delavstvo želi, da bi narodnemu zedinjenju na političnem polju sledila združitev v vseh drugih panogah javnega udejstvovanja na podlagi enakovrednega uveljavljanja in upoštevanja...

Pripravljaj se na tiskovni mesec december

Vsebina: 1. december / Beda najmlajših / Našim izseljencem / Podjetniški konzumi / Nepoznavanje predpisov / Strokovni vestnik / Nova prava — tednik / Zanimivosti in priobme.

Beda najmlajših

A... Pri presoji gospodarskega in socialnega položaja našega naroda, posebej naše mladine, gledamo predvsem na zunanost. Mnogokrat otroci ne zgledajo tako slabo, kot so slabe njihove življenjske prilike. Otrok sam pa tudi ne občuti revščine, ker se je ne zaveda, dasiravno mu razjeda preslaba hrana mladostno telo in sploh njegov organizem. Splošno je znano vsem poznavalcem socialnih prilik našega delavstva, da je revščina doma predvsem pri onih socialno šibkih slojih, ki revščine zunan ne kažejo. Kot prva in sicer najtežja žrtev neugodnih gospodarskih razmer je mladina; saj vemo, da je mlado drevo najbolj občutljivo napram vsem neprilikam v naravi.

Zato bi bila dolžnost merodajnih činiteljev, predvsem oblasti kot nosilke reda in napredka v zajednici, da skrbijo za naraščaj, ki naj postane telesno odporen in krepak, duševno pa zdrav tako, kakor dozorelo jabolko, sposobno konkurence na svetovnem trgu.

V obče je prehrana naših otrok v večini krajev nezadostna; otroci uživajo premalo hrane po množini in po redilnih snoveh. Poznam otroke, šoloobiskujoče in tudi še šoloneobvezne, ki letošnjo jesen še niso pokusili jesenskega sadja. Nezdrav je za razvoj narodove bodočnosti tak pojav; še večji je odstotek otrok, ki ne dobe zajtrka. V krajih, kjer ni dela ali se dela za majhen zaslužek, znaša odstotek otrok, ki ne dobe zajtrka, 5 do 10%. Zlasti otroci ob periferiji večjih mest so v tem oziru prav pomilovanja vredni člani človeške družbe 20. stoletja, v dobi napredka vseh ved, znanosti in umetnosti. Zanje obstoja samo nezavestno hrepenenje po brigi za življenjski obstoj.

Mnogo je otrok brez toplega obeda; v nekaterih krajih naše ožje domovine znaša odstotek teh mladostnih revežev 10 do 17%. V več primerih uživajo otroci zjutraj krompirjevo juho, opoldne kos kruha, včasih s solato; namesto večerje je trda postelja.

Naravnost visok je odstotek otrok, ki ne dobivajo mleka, celo do 30%. Namesto njega dajejo mlademu mučencu, celo dojenčku čaj. V kolikor je ponehala brezposelnost, je statistično dokazano. Ni pa v enakem razmerju naraslo zboljšanje prehrane naše mladine.

Vse, kar smo našli glede pomanjkanja hrane, nadomeščajo najsiromašnejši z vinom in celo z žganjem. Iz najrazličnejših poročil vidimo, da popije tak otrok dnevno 1 do 2 litra sadjeveca ali celo vina. Tako se mladina zastruplja z alkoholom, ker nima

kruha, ne mleka. Pod uplivom alkohola se vrši spočetje, rojstvo, življenje, hiranje in umiranje.

Gospodarska kriza še vedno tare socialno šibke sloje naroda. Kriza je tedaj ponehala samo za tiste, ki so o njej govorili, a nikdar občutili.

Siromaštvo današnjih dni se kaže tudi v pomanjkanju obleke in obuvala. Če ni še za kruh, se more z obleko lažje potpeti. Otroci nosijo isto vrhno obleko ponoči in podnevi. Z mokro obleko hodijo na delo in v šolo. Ker se obleka redko opere, živi otrok v nesnagi. — Čut za snago in zdravje mu morata vsled tega otopeti. Prav mnogokrat imajo po dva ali trije otroci isto obleko in menjaje hodijo v šolo, čeprav je obleka mlajšemu prevelika, starejšemu pa premajhna.

Še večja težkoča kot z obleko je z obuvalom. V letnem času se gre, toda pozimi ne morejo otroci bosonogi v naravo. Vendar se tudi to dogaja. Sicer pa ni velike razlike, ali ima otrok čevlje na nogah ali ne, ako je namreč obuvalo raztrgano. Kako upliva tako stanje na otroka, na mladino, ko vidi, da imajo drugi dovolj jesti in so tudi dobro oblečeni. V otrokovem srcu se zbudi želja: Samo enkrat, da bi bil popolnoma sit, pošteno oblečen in pa obut. — Kako skromna zahteva za mladoletnika v dobi največjega tehničnega razvoja, recimo v srednji Evropi in kako težko dosegljiva! Grehe objestnega kapitalizma in brezsrčnega izkoriščanja delovnega ljudstva nosi mladina, ki ji je skromen, človeka dostojen užitek nedosegljiv. Kje je tu socialni čut?

Poleg neprilik glede prehrane in obleke mladine pride v poštev še slabo stanovanje, kjer spi 8 do 10 oseb stlačeni v enem prostoru. V nekaterih krajih prebiva skoraj do 80% otrok v enosobnih stanovanjih. V takih krajih in razmerah ima tuberkuloza svojo bogato žetev.

Tudi v нравstvenem oziru so take stanovanjske prilike za mladostnika škodljive. Mladina posurovi zaradi slabih vzgledov, ki jih opazuje vsak dan. Najblažja čustva, kakor ljubezen do staršev, do narave, do države, so ubita.

V navedenem članku smo na kratko opozorili na razmere, v katerih živi naš naraščaj. Napisali smo članek za tiste, ki se jih tiče. Oznanjati ljubezen do bližnjega samo kot moralo, ni dovolj. Družba sama mora biti moralna. Dokler pa bo družba delila miloščino, ne bo delavstvu prav nič koristila; kajti delavec noče miloščine, ampak delo in pravičnost in to bi bilo moralno v človeški zajednici.

Našim izseljencem

Izseljevanje našega naroda v inozemstvo, zlasti v Ameriko, je staro že nekaj desetletij. Naši krepki kmečki možakarji so bili napram negotovosti bodisi glede dela ali vprašanja socialne zaščite pravi junaki tedanje dobe. Šli so s trebihom za kruhom, dobro vedoč, da jih čaka tam težko delo, ki ga razvajeni domačin noče opravljati, ker mu je pod častjo, da bi sin naroda, lastnik polovice zemeljske krogle, opravljal manjvredna težaška dela. Zato so dobri potomci malih evropskih narodov, ki morajo biti hva-

ležni tujcu, da mu reže kruh, določa plačo in pošlje slednjič telesno izčrpanega nazaj v Evropo v breme rodni občini, družini in državi. Takih slučajev je bilo dovolj v polpretekli dobi in jih še danes ne manjka.

Ker je izseljevanje v USA omejeno in določena kvota zelo nizka, je tem večje zanimanje našega naroda za izseljevanje v ostale kontinente. Slovenci imamo nad pol milijona naših bratov in sester raztresenih po vseh delih sveta, ker jim revna domača

zemlja ni mogla nuditi ugodnih življenjskih pogojev.

Mi, ki sedimo tako rekoč doma za pečjo, komaj pojmujeemo trpljenje naših izseljencev. Tujec jim reže kruh in poleg tega še naporno delo! Koliko telesno izčrpanih delavcev ter duševno ubitih njihovih src je že zapadlo prezgodnji smrti, koliko jih še čaka z zaupanjem na boljše čase; koliko je v njih hrepenenja po vrnitvi v naročje matere domovine? Vsem tem je namenjena izseljeniška nedelja, posvečena misli na naše brate in sestre onkraj naših državnih mej. Želimo jim koristnega dela in zdravja! Želimo jim povratka v domovino, ako je to njihova želja.

Od leta 1929. do 1936. so poslali naši izseljenci v rodno zemljo okroglo 3 milijarde 250 milijonov dinarjev. Ogromna vsota je to; z njo se je okristilo naše narodno gospodarstvo in povečal ugled naše skupne domovine v inozemstvu. Pridne roke naših Jugoslovancev zidajo nebudere v tujini, spreminjajo ameriške pustinje in prerije v rodovitna polja, a pri tem ne pozabljajo svojcev v domovini. Dvojno službo opravljajo mišice naših bratov in sester. Tam kopičijo bogastvo tujcu, mu zidajo veličastne stavbe, z dušo in srcem pa so doma pri svojcih. Težko fizično in duševno delo zmore le krepka narava našega jugoslovanskega naroda, da ne omaga in ne postane tujčevu orodje.

Statistike naših izseljencev iz vse Jugoslavije nimamo pri rokah. Kolikor pa poznamo tok časa pred vojno in po vojni, je bilo izseljevanje v tujino zlasti močno tudi pri bratih Hrvatih, pri Srbih manj; naši vrli Dalmatinci pa tvorijo danes nekako kompaktnost v državah južne Amerike. Poleg ročnega delavstva je tam mnogo inteligentov, duševnih delavcev, ki usmerjajo izseljence v ideje, na katerih je zgrajena njihova domovina Jugoslavija. Skoraj bi rekli, da je v tem oziru zbrana v južni Ameriki kompaktna enota našega jugoslovanskega naroda — nova banovina.

Največje edince našega naroda so zbrane v severni Ameriki; čez 500 tisoč je tam naših bratov in sester naše krvi in našega imena. Nastale so cele nasebine z istimi imeni kot doma in z istimi potomci. Naši izseljenci prebivajo v večjih skupinah tudi v Kanadi, Franciji, Belgiji, Avstriji, Nemčiji, Holandiji, Egiptu itd. Kdo izmed čitateljev «Nove Prave» nima vsaj enega, gotovo pa več svojcev v teh državah? Naše misli hite za njimi. V duhu gledamo njihove potomce, rojene v tujini in upamo, vzgojene po vzgledu svojih prednikov v stari domovini. Dokler žive naši izseljenci kompaktno po naselbinah ali tudi v večjih krajih in se udeležujejo kulturno in gospodarsko, se ne bojimo njihove narodne smrti. Duh iz domovine oplaja njihova srca; duh ne pozna nobene meje, ne oddaljenosti; misel med njimi in nami je ena.

Po raznih evropskih državah, po Palestini, Kitajski, Japonski in Avstraliji je razkropljenih nad 70 tisoč Slovencev. Za to je tem večja nevarnost, da utonejo v tujem morju. Tudi njim velja naš delavski pozdrav in pozdrav iz domovine.

Vsi narodi se brigajo za svoje izseljence. Zlasti Nemci doprinašajo v tem oziru ogromne žrtve. O vsakem v tujini živečem Nemcu vodijo evidenco v raznih nemških kulturnih in nacionalnih društvih v domovini. Za Nadaljevanje na 2. strani.

Podjetniški konzumi

Jesenice na Gorenjskem so velik industrijski kraj, poleg tega pa Jesenice igrajo važno vlogo v tujsko-prometnem gospodarstvu. Kranjska industrijska družba, ki je lastnica velikih obratov v tem kotu naše domovine zaposluje nad 3600 delavcev, ki skupno z družinskimi člani nedvomno presegajo število 10.000 oseb. Za podjetje samo, dalje pa tudi za javno upravo, predvsem za obe politično-upravni oblasti, za občinsko in sresko, zaradi tega postojajo vedno bolj aktualne posebne socialno-gospodarske naloge in dolžnosti. — Gospodarsko-socialna politika v tem kraju mora biti taka, da trajno zaščiti gospodarske interese prebivalstva, ali vsaj tako trajno kolikor je to pri sedanjem gospodarskem sistemu mogoče. Upamo, da bodo velika podjetja družbe šla v bodočnosti razvojno navzgor, ne navzdol in da bo stalna zaposlitev z odgovarjajočimi plačili najboljše jamstvo za gospodarski obstoj delavstva. V izrazito industrijskem kraju, kjer proletarizacija prebivalstva vedno bolj raste mora biti socialno-politična zaščita delavstva posebno skrbna in pa aktivna. Posebno podjetje ima gospodarsko-socialne pravice in moralne dolžnosti, da življenjsko raven delavstva vzdržuje vedno na potrebni višini in stalno pazi, da ureditev delovnega razmerja ne sloni na trhljih tleh negotovosti. Podjetje je dolžno, da **gospodarsko moč delavstva stalno jača**, ter s tem svojemu lastnemu gospodarskemu napredku varuje tudi kraj pred škodljivo moralno proletarizacijo. K dolžnostim podjetja ne spada samo ureditev mezd na pravični osnovi, dolžnosti so večje in širše in se gajo v vsa področja zaščite delavca. Tako moramo zahtevati, da podjetje skrbi za napredek kulturnega, sportnega in zabavnega življenja med delavstvom in da podjetje take inicijative podpira odnosno je dolžno, da inicijativno daje za tako uveljavljanje pobudo. Delavci sami v novejšem času zahtevajo posebno skrb za zaščito zdravja in življenja v obratih in izven njih. Sem spada zlasti stanovanjska kultura. Delavci upravičeno zahtevamo, da podjetje za to stran delavčevega življenja vodi posebno vestne račune z zidavo stanovanjskih hiš, s posojili delavcem za zgradbo primer- nih hišic, z odstopom stavbišč itd. — Podjetje mora s svojo **stanovanjsko politiko regulirati cene stanovanj** v okraju, ker bodo delavci vedno navezani tudi še na zasebna stanovanja. O tej dolžnosti podjetja ni nobenih dvomov in zaradi stanovanjske politike podjetja — ki ta še ni zadostno intenzivna — nihče ni »postavljen pred važno in pereče vprašanje« in nihče ne kliče na pomoč »državno, davčno in politično oblast».

Nepoznavanje predpisov

—k Opasen nasprotnik v delavskem gibanju, ki zelo ovira krepak strokovni razmah, je **«lastna nevednost»**.

Nepoznavanje najprimitivnejših določb socialne zakonodaje je ustvarilo že nešteto krivic in neprecenljivo škodo za splošnost v delavskih vrstah.

Zanašati se samo na poštenost in pravičnost drugih je prav slabo

Nadaljevanje s 1. strani.

vsakega v tujini živečega Nemca imajo dobro besedo in so organizacije vedno pripravljene pomagati tudi posamezniku, samo da ga navežejo na domačo grudo. V tem oziru morajo oblasti, kakor tudi naša razna kulturna in strokovna društva stalno organizirati delo v prid našim izseljencem. Vsako leto bi morali zastopniki našega naroda priti v osebni stik z njimi, da bi jih seznanjali z razmerami v domovini ter tako obdržali vse stike, ki so potrebni narodu v tujini in med domom.

Vsaka izseljeniška nedelja mora biti posvečena misli v tujini živečih Jugoslovancev, postati mora praznik vsega našega naroda doma in na tujem. Odgovornost pred narodom in zgodbino pa nosimo vsi.

KID se je odločila, da za svoje delavstvo postavi tudi poseben konzum za najvažnejše življenjske potrebe. To namero je KID imela že leta 1932. Takrat je podjetje hotelo postaviti svoj konzum, da pa podjetje tega ni izvršilo, smo gali 5% svojih plačil, ker smo varovali naše že obstoječe konzume. Ali mogoče hočejo, da se to ponovi? Pričelo se je z graditvijo in se vidi resna namera, da se postavi konzum. Tu je pa švignil ogenj v nekatere strehe in nekateri čudni zagovorniki delavstva postajajo glasni, toda tako nerodno, da vsakdo takoj ugaane, kje koga koža srbi. Prihajajo s celimi vozovi zahtev, ki kažejo, kako so si zamislili načrt, ki naj na gotove strani zagotovi čimveč koristi, **brez ozira na splošne koristi delavstva**. Zraven pa zaradi lepšega pravijo, da so načelno proti konzumu, ker da je tovarniški konzum nekaj za delavstvo škodljivega. Nas v prvi vrsti zanima samo čudna morala, ki sedaj na raznih krajih sili na dan in škili sem in tja — za ožjimi koristmi. — Mi nismo imeli prilike, da bi se o konzumu načelno izjavili. Vemo, da konzumi v trgovskem svetu niso priljubljeni. Koncesije izdaja politična oblast po zaslišanju gospodarskih korporacij. Če je na tej strani vse v redu, **mi nimamo povoda biti bolj papeški kot je papež sam**. Načelno smo mnenja, da organizacija podjetniških konzumov spada k socialno-gospodarskim dolžnostim podjetja kot to velja za stanovanjski problem. Vemo, da so konzumi v času kriz storili mnogo koristnega — na vse strani. Seveda konzumi ne smejo biti klešče niti za delavstvo, niti za ostalo prebivalstvo. To preprečiti je naša dolžnost. Vsak konzum mora biti za kraj blagoslov! To mora biti tudi jeseniški konzum — ali pa ga ne bo! izjavili. Delavstvo pa bi prav gotovo nasprotovalo, ako bi videlo v tem namero, da se podjetje hoče s tem okoriščati na račun delavstva. Po dosedaj podanih izjavah pa bodo vse življenjske potrebe povprečno za 20% ali še več cenejše, tako, da bi morali zahtevati, da se skoro uresniči. Vemo, da konzumi v trgovskem svetu niso priljubljeni. Koncesije izdaja politična oblast po zaslišanju gospodarskih korporacij. Če je na tej strani vse v redu, **mi nimamo povoda biti bolj papeški kot je papež sam**. Načelno smo mnenja, da organizacija podjetniških konzumov spada k socialno-gospodarskim dolžnostim podjetja kot to velja za stanovanjski problem. Vemo, da so konzumi v času kriz storili mnogo koristnega — na vse strani. Seveda konzumi ne smejo biti klešče niti za delavstvo, niti za ostalo prebivalstvo. To preprečiti je naša dolžnost. Vsak konzum mora biti za kraj blagoslov! To mora biti tudi jeseniški konzum — ali pa ga ne bo!

obrambno orožje v boju za obstanek vseh onih številnih množic, ki iz gole komodnosti in nezanimanja ustvarjajo predpogoje za uspešnejše izkoriščevanje onim, ki od takega posla vlečejo prav lepe novce in ki so takemu poslu podvrženi.

Koliko je nevolje in večkrat celo jeze ob plačilnih dnevih, ko se zde odtegljaji za razne datjave neupravičeno previsoki.

To svojo nevoljo pokaže prizadeti svojemu tovarišu, in to je tudi vse.

Da bi se pa hotel prepričati o pravičnosti odtegnjene vsote tam, kjer se mu je storila krivica, tega pa ne, ker ima prvič zato premalo korajžje in drugič bi itak nič ne zaleglo še tako točno pojasnilo, če pa sam niti ne ve, kake dolžnosti mu tozadevno nalaga zakon.

Tako lastna nevednost ustvarja neprecenljivo škodo vsem, ki so na pravičnosti odtegljajev zainteresirani.

Temu vprašanju smo letos posvetili v našem koledarčku prav veliko pozornost, kjer navajamo točno višino vseh prispevkov, ki jih je delavec dolžan plačati in jih ima delodajalec dolžnost odtegniti, v pojasnilih in še posebej v tozadevni tabeli.

Zakaj navajamo to? Zato, ker vlada v delavskih vrstah še velika nejasnost, kaj je dnevna mezda in kaj je zavarovana mezda.

Najvišji odtegljaj od delavčeve plače znaša 6%. Teh šest odstotkov nekateri delodajalci odtegnejo od dnevne mezde oziroma od celotnega delavčevega zaslužka.

V resnici pa sme delodajalec odtegniti 6% le od zavarovane dnevne mezde, to je one priglašene mezde, ki ustreza razredu, v katerega je zavarovanec pri OUZD uvrščen. Tu nastane lahko velika razlika v odtegljajih, ki gre na škodo delavca.

Znani so primeri, da se je delavcem odračunalo kratkoma 10% od zasluženih prejemkov, a dotični oškodovane niti vedel ni, v katerem razredu je zavarovan pri OUZD.

Primeri se pa tudi, da delodajalec odteguje delavcu za razred, ki ustreza dejanskemu zaslužku, v resnici je pa prijavljen pri OUZD v mnogo nižjem razredu.

Tako gre razlika od previsokega odtegljaja v žep delodajalca, kot dobiček, zaslužen samo z dobro konico svinčnika.

Vsi na delo in agitacijo

Stopamo v dobo povečane organizacijske delavnosti po tovarnah in delavnicah. Interes nas vseh je, da bi bil vsak delavec, če je to mogoče, član svoje pripadajoče strokovne organizacije.

Pri vseh akcijah, ki jih delavstvo vodi za izboljšanje svojega gospodarskega in socialnega položaja, so največja ovira delavci, ki niso strokovno organizirani. Vsi neprijatelji delavskega gibanja tudi računajo in se opirajo na te neorganizirane delavce in vsak poizkus za izboljšanje delavskih razmer se radi teh mlačnežev večkrat deloma ali pa popolnoma onemogoči.

Delavstvo ne sme čakati, da bo celilo rane, če se te pojavijo, temveč mora preje prepričati vsakega delavca, ki ni doslej strokovno organiziran, o tej njegovi dolžnosti.

Agitirati in prepričevati vsakega delavca je najučinkovitejša obramba proti bodočnosti. V vseh strokah je do sedaj veliko število delavcev, ki še do sedaj niso organizirani in zato je baš sedaj potrebno, da se vsi prizadevamo, da bodo vsi delavci organizirani. Nihče se ne sme izogibati delu. Vsi imamo enake pravice in zato tudi enake dolžnosti. Postavimo si za cilj, da bomo pridobili v enem letu še enkrat toliko članov, kar je popolnoma izvedljivo, če to vsi resno hočemo. Med seboj moramo tekmovati in to bo plemenito tekmovanje v delu za našo strokovno organizacijo. Čim več nas bo, tem močnejši bomo in lažje bomo dosegli to, kar delavstvu po vsej pravici pritiče. Vsi pogoji so dani, da bo naša akcija končala s popolnim uspehom, zato pogumno na delo.

To bo veselo tekmovanje v delu za dobro in pošteno stvar. Ti zimski dnevi pa naj bodo povsem posvečeni našemu agitacijskemu delu. Vodili bomo evidenco podružnic o njihovem propagandnem delu.

Iz prakse vemo, da velikokrat vse organizacijsko delo visi na ramenih poedinca. Drugi ne delajo nič in si le domnevajo, da imajo pravico le kritizirati. Zato bi bilo potrebno ločiti in

Polom fašističnega prevrata v Franciji

V Parizu je bila odkrita velika protidržavna teroristična organizacija, ki je hotela izvesti državni prevrat. Policija je že oktobra zasledila akcijo, a nihče ni mislil, da je akcija večjega obsega. Šele sedaj, ko je odkrila tajno skladišče orožja v Parizu, je ugotovila, da gre v resnici za veliko organizacijo, ki ima fašistično tendenco, katera je po vsej Franciji razpredla mreže in poplnila majhne tajne arzenale z veliko množino orožja in postavila preko 200 majhnih oddajnih postaj po vsej Franciji. Te postaje so bile postavljene na strateških mestih, in sicer večina blizu vojašnic, letališč in v obmejnih krajih.

To odkritje je po vsej Franciji ka-

Ali je to potrebno? Ne! Ali je to mogoče? Da! In to samo zato, ker si je delodajalec svest, da njegovo delavstvo ne pozna predpisov.

Nočemo biti krivični in pavšalno osumničiti takih manipulacij vse delodajalce, so tudi bele vrane med njimi, a po veliki večini se tako godi.

Ako bi pa delavec poznal vse odtegljaje in bi si skušal sam izračunati višino odtegljaja, bi takoj videl, koliko škodo je trpel dolgo dobo let samo zato, ker je bil za ta važna vprašanja brezbrizen.

Letošnjo zimo moramo s predavanji temeljito poučiti vse naše člane, na njih pa leži samo ena dolžnost, da bodo taka predavanja tudi posečali.

Z živo in tiskano besedo moramo nevednosti v lastnih vrstah napovedati najstrožji boj zato, ker leži naša moralna sila v naši izobrazbi. Star pregovor pravi, kolikor jezikov znaš, toliko moč veljaš.

Za nas, ki nismo revolucionarji, ki ne priznavamo nasilja, naj prihaja od kjerkoli hoče, velja edino orožje »uma svitli meč«.

nagrajati agilnost posameznikov. Vsak ima pravico, toda ne le pravice, temveč tudi dolžnosti, da bi po njegovi moči naredil to, kar zmore. Vemo, da so tudi taki člani, ki poznajo organizacijo le v sili. Ti si predstavljajo organizacijsko življenje precej komodno. Ti nimajo interesa, da bi se organizacija jačala. Oni mislijo samo na sebe. Temu se pravi seličnost in ti ljudje v organizaciji le kritizirajo vse po vrsti in vseh neuspehov pa je kriv izvrševalni odbor.

Mi se moramo prevzgojiti za navdušeno delo v organizaciji. Vsaka delavska organizacija se more zanesti samo na pošteno prizadevanje in delavnost svojega članstva. To je bilo pri nas vedno in se mora to obnoviti. Samo tedaj, če se bo vsakdo prizadeval, da bo pridobil največ neorganiziranih delavcev, bo naša strokovna organizacija na zdravem temelju socialistične delavske strokovne organizacije.

Samo pogledjmo nazaj kakšno je bilo strokovno delovanje. V kakšnih težkih okoliščinah so delovali naši predniki. Bili so ovirani na vse načine in celo eksistenčno uničeni. Toda niso popustili in so se žrtvovali v korist organizacije. Delali so s prepričanja, čim močnejša bo strokovna organizacija delavstva, tem hitrejši bodo popravljani in odstranjeni težki in obupni delavski pogoji.

Danes je drugače. Mi kmalu ne bomo vedeli, kako neizrečno težko je bilo življenje naših očetov. To je bila sama ljubezen, tovarništvo in zaupanje v pošteno strokovno organizacijo, ki je ljudi le krepila v trdem delu za boljše bodočnost. Zato je potrebno, da bi si prisvojili vsaj del tega navdušenja in imeli bomo sijajne uspehe v organizacijskem delu.

Tovariši! Vsi na delo in agitacijo. Pridobivajte vestno in pošteno delavce za našo strokovno organizacijo. Naš cilj mora biti daleč prekoračen, če bo vsakdo izmed nas to vestno izvršil. Pokažite svoje zmožnosti in prepričajte dvomljivce.

kor tudi po ostalem svetu vzbudilo veliko zanimanje in nemir, ker prevladuje mnenje, da je bila cela akcija podprta in zasnovana v tujini. Osebe, ki so to akcijo vodile, še niso vse znane policiji, toda upajo, da bo policijska kmalu vse razkrila. Po prvotni domnevi, da gre tu le za teroristično akcijo nekaj mladeničev, je bilo sedaj tem večje razočaranje, ko se je pokazalo, da gre za dobro organizirano teroristično armado, ki je pripravljala državljansko vojno. Znamo je, da so pri tem soudeležene tudi visoke osebnosti, ki imajo vojaški vpliv. Aretirali so tudi bivšega profesorja visoke tehnične šole, znanega časnika grofa Moreau de la Meuse. Policija pa ne izdaja zaenkrat nobenih potankosti in poročil, da si s tem delo ne otežkoča.

STROKOVNI VESTNIK

Naša proslava narodnega ujedinjenja

Podružnica Ljubljana S. P. N. je dne 1. decembra v predavalnici Delavske zbornice proslavila narodno ujedinjenje na veličasten način.

Predsednik Kresnik je s kratkim uvodom podal besedo tov. dr. Alujeviću, ki je v iznešenih besedah podal verno sliko zgodovinskih bojov za osvoboditev in težave ter vse povezal harmonično v kruto sedanjost. Samo z njemu prirojeno rutino je znal navdušiti navzoče, ko je slikal načela in pota boja za boljšo bodočnost narodnega delavstva v družbi različnih stanov, a enotnega narodnega hotenja. Ko bo zavladovala v družbi socijalna pravičnost, bo najbolje proslavljen dan narodnega ujedinjenja.

K temu upu je zaklical «Živela Jugoslavija!»

Po burnem odobravanju je Tamburaški zbor eksaktno odigral državno himno pod vodstvom priznanega zborovodje tov. Krmelja.

Pred zbrane poslušalce je samozvestno stopila tov. Cirila Mokosel, ki je s samozvestnim zanosom recitala O. Zupančičevo. «Naša besedo», za kar je bila deležna splošnega odobravanja.

Tudi tov. Vozelj, ki je recital z vso živahnostjo Aškerčeve «Himno slovenskih heretikov», je bil deležen vsestranske pohvale.

Tamburaški zbor N. S. Z. je izvajal, nato še razne komade in s tem pokazal, da zna še kaj več in da za svojo rutino in eksaktnost zasluži, da ob priliki stopi pred širšo javnost, ki bi bila gotovo zadovoljna.

S temperamentno koračnico je tamburaški zbor zaključil prisrčno in intimno proslavo, kar si morejo prireditelji šteti samo v čast.

Prvi nastop nove podružnice je pokazal sposobnosti do ustvarjanja, zato si želimo še več enakih prireditev.

Na delo, k novim uspehom! Živeli!

Iz podružnic

St. Pavel pri Preboldu:

V nedeljo, dne 28. novembra t. l., se je vršil članski sestanek, ki je bil dobro obiskan. Na dnevnem redu je bilo predavanje in interne društvene zadeve.

Opazila se živahna delavnost podružnice ter funkcionarjev, ki so skoroda prezaposleni. Tudi število članstva narašča, tako da se podružnica res lepo razvija, za kar ima največ zaslug agilen odbor.

Ob tej priliki se je vršilo tudi lepo uspelo skioptično predavanje «Racionalizacija dela in delavstvo».

Loka pri Zagorju: Rudarji

V nedeljo, dne 28. novembra dopoldne se je vršil v Lokah v Sokolskem domu lepo uspeli članski sestanek, katerega se je udeležil tudi zastopnik centrale.

Na sestanku se je razpravljalo o položaju delavstva v revirjih in strokovni organizaciji ter o internih zadevah podružnice.

Debata je bila stvarna in vidi se, da članstvo razume težak položaj. Soglasno je bilo sklenjeno, da se mora naš strokovni list dvigniti in da je edino pravilno, da bo odslej tudi «Nova Pravda» tednik.

Tudi zamisel zimsko-kulturnega dela odobravajo in še posebno to, da se teh predavanj lahko udeleže tudi nečlani. Sklenjeno pa je bilo, da se bodo vršila ta predavanja skupno z zagorsko podružnico. V ta namen bo tudi v najkrajšem času sklicana seja obeh odborov, da bodo določili program in se bodo v splošnem pogovorili radi te zadeve.

Delavstvo pa radi povišanja cen življenjskih potrebščin zahteva povišanje mezd in tudi to, da se uveljavi tudi za rudarsko delavstvo višje zavarovanje kot se je to uvedlo za delavstvo KID na Jesenicah.

Končno pa je bilo govora o enotnem nastopu vsega delavstva ob vsaki priliki. Delavstvo se čudi, da centrale v Ljubljani nastopajo vedno enotno in delajo v lepi slogi in sožitju, tu, na deželi se pa bijemo med seboj za žive in mrtve ter si tako sami najbolj škodujemo. Tega pa so najbrže krivi nekateri krajevni mogotci, ki ne morejo mirovati in hočejo pokazati svojo sposobnost, moč in vpliv, ki jim z gotovih razlogov mirno in složno sožitje delavstva in enoten nastop organizacij ne konvenira. Upamo, da bo kmalu prišel čas, ko bo delavstvo vse to spoznalo in bo s temi temeljito obrčunal.

Slov. Javornik

Od 22. na 23. novembra t. l. se je v obratu fine proge na Slov. Javorniku ponovno zgodila nesreča. Delavcu Otonu Gerderju je žarčica žica prerežala kite pod koleno do kosti. Nesrečnež najbrže nikoli več ne bo mogel

gibati z nogami. To je sedaj ponovna nesreča na istem mestu.

Skrajni čas je, da si KID nabavi neobhodno potreben rešilni avto ter malo bolj poskrbi za varnostne naprave, kajti ni vedno res, da je vseh neizgledov kriva le nepredvidnost delavstva.

Jesenice: Kovinarji

V nedeljo, dne 28. novembra 1937 se je vršil članski sestanek podružnice ni Javorniku v prostorih Sokolskega doma, na katerem je bila dobra udeležba. Zavednost članstva se kaže tudi v tem, da so se tudi po dve uri oddaljeni tovariši udeležili tega sestanka.

Predsednik podružnice tov. Kralj je vodil sestanek in podal poročilo. Predvsem je govoril o delovanju NSZ za izboljšanje položaja delavstva in odprav nedostatkov v obratih. Velika hiba pa je nedelavnost zaupnikov in upravičeno delavci izražajo pritožbe pri organizaciji. Posebno pa se čudi mo pozivu banske uprave, ki je izobešen v obratu, v katerem se pozivljajo zaupniki h konstituiranju starešinstva. Okrnitev zaupnikov je tudi v tem, da jih je bilo v letošnjem letu izvoljenih samo 16 za Jesenice in Javornik, od teh pa je bilo priznanik le 11 in še ti niso upoštevani ne pri podjetju in ne pri oblasti, ker se niso konstituirali. Blizamo se spremembi, ker smo pred volitvami.

Z zanimanjem pa je sledilo članstvo poročilo o skupščini Delavske zbornice. Čudimo se pa temu, da se ta naša institucija tako malo zanima za naš kot, ki po vsej pravici zasluži veliko več pozornosti. To poročilo je bilo sprejeto z velikim odobravanjem. Na dnevnem redu so bile tudi organizacijske zadeve. Govorilo se je o okrožnicah I. o., in sicer o predavanjih, ki jih bo podružnica prirejela v kolikor bo imela na razpolago prostor, v ostalem pa se bo istih udeleževala pri jeseniški podružnici. Zanimiva je bila razprava o našem tisku in je članstvo osvojilo predlog konzorcija «Nove Pravde» in popolnoma soglasja s tedensko izdajo «Nove Pravde». Obravnave pa so se tudi nekatere druge organizacijske zadeve, ki so povečini internega značaja z ozirom na naraščajoče število članstva. Soglasje je tudi v tem, da se bodo važnejši sestanki vršili pri jeseniški podružnici, na kar opozarjamo že na tem mestu vse one, ki niso bili na sestanku.

KRAJEVNA BRATOVSKA SKLADNICA NA JESENICAH

razglašala, da se za mesec december t. l. odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in praznikih, ki velja za vse družinske člane brez razlike na njih bivališče, in sicer:

1. decembra g. dr. Čeh Milan,
5. decembra g. dr. Keržan Bartol,
12. decembra g. dr. Čeh Milan

19. decembra g. dr. Keržan Bartol
25. decembra g. dr. Čeh Milan
26. decembra g. dr. Keržan Bartol

Maribor

V zadnji številki «Nove Pravde» smo poročali, da je mariborska podružnica otvorila 2. novembra t. l. predilniški tečaj, ki dobro uspeva in upamo, da bodo doseženi tudi dobri učni uspehi. Do vsega tega nas je privredla nujna potreba in ker smo imeli v tov. Lahu, ki je izboren strokovnjak, garancijo za popoln uspeh v korist delavstva, ki bo lahko polagoma nadomestilo neštete nadležne inozemce.

Drugi moment, ki nas je vodil tudi do tega, je bil ta, da ukinemo monopol nekaterih, ki strokovno izobrazbo našega tekstilnega delavstva kruto izrabljajo.

V Mariboru imajo marksisti tekstilni tečaj, katerega posečajo delavci vseh organizacij in obstoja že tretje leto. Letos pa so otvorili, kakor tudi mi, predilniški tečaj, ki pa v strokovnem in učnem pogledu daleč zaostaja za našim.

Naš predilniški tečaj pa skušajo nekateri na vsak način zavirati in se na vse mogoče načine prizadevajo, da odvrnejo naše obiskovalce predilniškega tečaja in gredo v svoji zaslepljenosti in nevoščljivosti tako daleč, da

grozijo obiskovalcem našega predilniškega tečaja, da bodo radi tega izgubili službo, če ne pristopijo v njihov tekstilno-predilniški tečaj. To so pač metode naših patentiranih predstavnikov delavstva, katerim gre le za političen prestiž in prav nič drugega.

Vsa njihova gonja pa nas prav nič ne moti in mi gremo po svoji poti, ne oziraje se na njihove nakane, ker nas vodi edina misel, dati našemu domačemu delavcu strokovno usposobljenost, kar bo najučinkovitejše sredstvo, da bodo lahko nadomestili inozemce.

Upamo, da je naša pot edino pravilna in zato tudi uspešna.

Pečovnik pri Celju: Rudarji

Delavstvo rudnika «Pečovnik» je organizirano v Narodni strokovni zvezi. Zato je NSZ smatrala za svojo dolžnost, da pokrene akcijo za sklenitev kolektivne pogodbe. Uložila je na podjetje tozadevni predlog. Vsek prijatelj delavstva bi se moral tega strokovnega uveljavljanja delavstva veseliti, samo Zvezi rudarjev za Jugoslavijo to ni všeč. Zakaj ne? Ali je NSZ slabo zaščitila koristi rudarjev? Nel Sodrugi se jezijo, ker niso oni tega predloga podpisali. Ne moremo pomagati, ako vas prej ni bilo in ste prišli šele zadnji hip delat zgago in razbijat enotne delavske vrste.

Nova pravda — tednik

Konzorcij «Nove Pravde» se je naposled odločil, da izpremeni list v tednik. Izhajal bo vsak četrtek opoldne.

Konzorcij se ni ustrašil finančnih žrtev, ker računana na zavednost narodnega delavstva, da bo list kot tednik ne samo pozdravilo, marveč tudi zanj storilo vse, da bo poskušen sklep postal trajen.

Za naročnike bo list nekoliko dražji od 14dnevnika, pa konzorcij upa, da bodo tudi naročniki pozdravili to odločitev in ostali zvesti naročniki tudi v bodočem letu.

Za člane NSZ pomeni tednik velik napredek, za skromno obremenitev samo Din 2.— mesečno, ki se bosta plačevala ob priliki plačevanja članarine.

Od članov, ki bodo samo z dvema dinarjema mesečno prišli do tednika, pa pričakujemo, da bodo list podprli s tem, da bodo pridobivali novih naročnikov. V večjih krajih pa tudi, da se bodo sposobnejši dali na razpolago za nabiranje oglasov (inseratov).

Če bodo storili vsi svojo dolžnost, je tednik trajno zasiguran.

Vsa podrobna navodila bodo prejeli blagajniki podružnic potom okrožnice.

Poverjenikom bo pa dostavljena še oglasna tarifa, da bodo šli lahko na delo.

MESEC DECEMBER 1937 proglašamo za tiskovni mesec. V tem mesecu moramo potrojiti število naročnikov in polnaročnikov.

Mesec december mora postati mesec boja in dela za širjenje «Nove Pravde», mesec za agitacijo narodno socialistične strokovne miselnosti, mesec za uveljavljanje pravic narodnega delavskega gibanja, ki jih idejno zagovarja edini narodno strokovni list «Nova Pravda».

Vsak član naj v decembru vsak dan posveti vsaj eno uro časa za «Novo Pravdo» in smoter bo dosežen.

Naj spremlja sreča vsakogar, ki bo storil svojo dolžnost za «Novo Pravdo».

Konzorcij «Nove Pravde».

Socijalno zavarovanje v Franciji

J. Ferd. Dreyfus, generalni ravnatelj socijalnega zavarovanja v Franciji je meseca novembra predaval v Pragi o socijalnem zavarovanju v Franciji in z njegovega zanimivega predavanja posnemamo sledeče:

Pred vojno je bilo v Franciji veliko število malih blagajni in še do danes je število teh vzajemnih blagajni preko 22 tisoč. Nekatere so se pečale samo s prostovoljnim bolniškim zavarovanjem, druge, seveda manjši del, pa s starostnim zavarovanjem.

Po vojni se je to precej spremenilo radi radikalnega naziranja o zaščiti delavstva in socijalnega zavarovanja. Franciji so pripadle bivše pokrajine Alzacija in Lotaringija, kjer je bilo obvezno bolniško, nezgodno in starostno zavarovanje že uvedeno. Tedaj je nastala dolžnost izenačiti to socijalno zakonodavstvo. Po dolgih pripravah in bojih je prišlo do tega, da je 1. junija 1930 stopilo socijalno zavarovanje v veljavnost. Razteza se na vse delavce in nameščence, katerih letni dohodek ne presega 21 tisoč frankov in to pri samcih in poročnih brez otrok ter pri 25 tisoč frankih pri poročnih zavarovanih z družino. Zavarovanci so razdeljeni na pet razredov. Zavarovanje znaša 8% mezd, od katerega polovico plača delodajalec, ostalo pa zavarovanec.

Če je zavarovanec nesposoben za delo vsled bolezni, ima pravico do hranarine, katere znaša polovico mezd in to od 6. dne bolezni in najdalje do 6 mesecev. V primeru materinstva ima zavarovanka pravico do podpore 6 tednov pred porodom in 6 tednov po porodu in do premije 12 tednov za dojenje. Ker je zavarovanje neprimerno nizko, ne more nositi stroškov, ki so združeni z zdravniško oskrbo izključno zavarovalnica in zato mora vsak bolnik za zdravnika doplačati po določeni tarifi, kar je velik nedostatek zakona. Pogrebna znaša tisoč frankov.

Invalidnina znaša maksimalno 40% letne mezd, toda le tedaj, če je zavarovanec zavarovan v starosti pod 30 letom, drugače se invalidnina primerno znižuje. Starostna renta znaša maksimalno 40% letne mezd, toda s pogojem, da je zavarovanec plačeval zavarovanje najmanj 30 let, drugače se dohodek primerno znižuje. Današnja renta se giblje med 1000 do 1700 frankov letno.

Število zavarovancev znaša sedaj 8 milijonov trgovskih nastavljenecv in industrijskih delavcev ter približno 700 tisoč poljedelskih delavcev.

Zavarovanje je doseglo v letu 1935. približno 3 milijarde, v letu 1936. približno 2.640 milijarde in bo znašalo v

letu 1937. približno 4 milijarde frankov.

Bolniško zavarovanje izvajajo pokrajinske blagajne in blagajne, ki so nastale iz bivših samopomočnih društev. V letu 1935. je poslovalo 1097 bolniških blagajn. Starostno zavarovanje pa vodi sedaj 78 zavarovalnic. Invalidnino prejema 60 tisoč oseb. Če-

lotno izplačilo znaša približno 120 milijonov frankov letno. Starostno rento prejema približno 470 tisoč oseb.

Iz teh izvajanj je razviden dalekosežen pomen tega zavarovanja ne le za delavski razred, temveč tudi za gospodarstvo Francije. Socialno zavarovanje je najboljšo sredstvo za socialno konsolidacijo modernih držav.

Fourier — novi svetovni red

Letos je stoletnica smrti francoskega socialističnega misleca, ustanovitelja kooperativne metode Francoisa Charlesa Marie Fouriera. Rodil se je leta 1772. kot sin bogatega suknarja. Bil je skrbno vzgojen. Prepotoval je Francijo, Holandsko in Nemčijo. Očetovo dediščino je izgubil, ko so republikanski vojaki zavzeli Lyon. Nato je šel k vojakom, katere je pa po dveh letih zapustil zaradi slabega zdravja. Leta 1803. pa je objavil obširen članek o evropski politiki, ki je zbudil pozornost Napoleona. Avtor ni bil ugotovljen.

Leta 1808. je izdal anonimno «Theorie de quatre moments», kjer razlaga svojo teorijo harmonije v štirih glavnih panogah, in to v družbi, življenju živali, rastlin in gnetnem vsemirju. Glavna njegova socialna misel je bila ustanovitev kooperativne proizvodnje namesto individualne, katero je smatral za nesmotno. Na tej podlagi so se ustanavljali njegovi falansteri, t. j. večlanjenje družbe v velika društva. Leta 1812. je izdal svoj drugi spis «Traite de l'association agricole domestique» in svoje glavno delo «Le Nouveau monde industriel» ter polemiko «Piégeset charlatinisme de deux seites, Sains-Simon et Owen».

Po njegovem svet ni postopoma napredoval, temveč je bil popolnoma pokvarjen in je bilo mladini prepovedano njegov izboljšanje samo z «razvojem» in spoznanju njegovih «historičnih zakonov».

Prišel je do nazora, da je potrebno, da bi razum ponekod posegel v ustaljeni red, če hočemo doseči harmonijo, na katero bi drugače dolgo čakali. Hotel je torej ustanoviti tako organizacijo, ki bi ustrezala vsem resničnim potrebam in ljudskim interesom ter to uveljaviti proti egoizmu poedincev. Svet bi se moral organizirati kooperativno v «falanstere», kakor je nazival Fourier svoje edinice.

Vse je pripravil in premislil najskrbneje. Od razdelitve pričakovane dobička med delom in kapitalom, do najmanjših podrobnosti sporednega življenja.

V velikih, harmonično razčlenjenih stavbah živi vedno skupaj «falanga», t. j. od 1600 do 1800 oseb, in to v primernih sorodnih skupinah.

Vsako delo se vrši vedno menjajoče in z veseljem. Vsako delo to, kar ga veseli in za kar ima sposobnost. Dobi-

ček se pa pravično razdeli med vse člane.

Otroci rastejo od prvega dne rojstva v velikih dvoranah, kar najbolj komodno in najbolj koristno urejenih za harmonično življenje. Ti falansteri, razširjeni po vsem svetu, se združijo po štiri, osem, dvanajst in dvajsetstiri skupinah, katerim na čelu bodo duarh, triarh in tetarh; dekarh bo vodil milijon falansterov in omniarh, ki bi imel sedež v Carigradu, pa bo predsednik vsega sveta.

Urejene življenjske razmere znatno podaljšajo človeško življenje. Njegova normalna doba bo trajala 144 let, od teh jih bo 80 za sladostrastno poltno življenje. Samo ob sebi je razumljivo, da bo moral monogamijo nadomestiti nov sistem harmoničnega mnogoženstva in mnogomoštva.

Fourier je potreboval za realiziranje svoje ideje osem milijonov frankov. Kot spreten trgovski potnik se je obračal direktno in indirektno na vse osebnosti, ki so se mu dozdevale, da so pristopne njegovi ideji. Tako je poiskal Napoleona, Bourbona, plemstvo in duhovništvo, liberala, angleške veleindustrije, bogate filantropce, naposled ni pozabil celo svojih največjih nasprotnikov, kakor Rotschilda, kateremu je obljubil jeruzalemsko kraljestvo. Niti lorda Byrona, Georgea Sandova in sira Waltera Scotta. Po junijski revoluciji si je prizadeval povabiti gospoda Laffitea in Thiersea, končno celo revne poljske emigrante, ki so živeli v Parizu.

V svoji propagandi je bil neumoren in je bil pripravljen početi svoje zamisli tudi z manjšim zneskom, da bi le izvedel svoj program. Toda vse se mu je smejalo kot sanjaču in norcu.

Njegove falanstere je poskusil uvesti v Franciji poslanec Bardet Dulari še v času, ko je živel Fourier, toda vse je bilo brez uspeha. Razen tega se je v Ameriki, kamor je zanesel te ideje Albert Brisbane, ustanovilo v letih 1840. do 1850. najmanj 41 falang, med temi tudi Brouk Farm, v Massahusets, ki je obstajala od leta 1841. do 1847. in je naposled bilo ustanovljeno 1870. leta iz nje Luthrovo sirotišče.

Ta Fourierjev poizkus je propadel. Na njegovem kooperativnem temelju pa so zgrajena proizvodnja in konzumna društva, katerih razvoj obeta sijajno bodočnost. Sto let je minilo in vidimo, kako počasi se realizira svetovni red.

je bolj ščutil otroke zlasti od rudniškega dela, za katerega je bil izdan zakon leta 1842. Naslednje leto se je pa Peel in njegova vlada prizadevala za izboljšanje zakona iz leta 1833., toda to mu je preprečila strokovna organizacija industrijcev in neomikancev.

Štiri leta pozneje je predložil Sir James Graham ponovno svoj zakon, kjer je izpustil klavzulo o vzgoji, s katero se niso hoteli sprijazniti neomikanci in je zmanjšal število otroškega dela na 6 in pol, odraslih pa na 12 ur.

Lord Ashley je šel še naprej in je želel, da bi bilo 12urno delo dnevno znizano na 10 ur. Peel je opozoril na to, da ta zakon ščiti le tekstilne delavce, dočim so primeri v različnih drugih strokah obupni.

Take obupne razmere so vladale na delovnem trgu še pred ne celimi 100 leti! Šele delavske organizacije so po težkih bojih napravile konec ostudnemu izkoriščanju otrok in odraslih in so deloma uvedle red.

Povišanje dnevnic

Ministrski svet je sklenil, da se povišajo dnevnice za 10% vsem delavcem, uslužbenim pri državnih prometnih ustanovah z veljavnostjo od 1. novembra letos. To zvišanje znaša letno borih 22 milijonov dinarjev.

Upajmo, da pridejo polagoma tudi upokojenci na vrsto, v prvi vrsti seveda miloščinarji in oni s kronsko veljavo, saj že dolgo zastoj trkajo na vrata usmiljenja.

Železarne v Vitkovcih

Glavni nemški savez industrijcev je imel v Opavi konferenco, na kateri je generalni ravnatelj vitkovcih železaren dr. Federer dal nekaj podatkov o vitkovcih rudnikih in plavžih.

Tu je zaposlenih sedaj približno 55 tisoč delavcev in nameščencev, katerim je bilo izplačano v prvih desetih mesecih t. l. na mezdah in plačah približno 3600 milijonov Kč. Obrat spada po svoji proizvodnji z 750 tisoč tonami surovega železa in še večjo množino surovega jekla, dalje nad 600 tisoč tonami valjanega železa, z 1100 tisoč tonami letne proizvodnje koks in z 265 milijoni KWH toka v šestih električnih centralah med največja evropska podjetja težke industrije.

Dalje je dejal generalni ravnatelj, da ima Ostrovski-Karvinski revir s svojimi premogokopi, s pridobivanjem koks in s svojimi železarnami skoraj 38% vseh rudnikov in 51% vse topilniške industrije v ČSR.

Poleg vsega tega ima ta revir tudi dobro razvito strojno, tehnično in lesno industrijo. Letno pa pridobiva 70 do 80% črnega premoga.

Socialno skrbstvo za brezposelne na Švedskem.

Število brezposelnih se giblje na Švedskem okoli 10 tisoč, od katerih je najmanj tisoč mladih delavcev, ki prihajajo v življenje s prirastkom prebivalstva. S tem je problem brezposelnosti praktično rešen. Zato prihaja vedno pravočasno poročilo Odbora za brezposelnost, kateri glavno ureja javna dela. To je poročilo za dobo od leta

1914. do leta 1934., iz katerega je razvidno, da je preskrba za brezposelne stala 679 milijonov švedskih kron v teh dvajsetih letih. Če prištejemo k temu še izredne izdatke v času od leta 1931. do 1934., ko je bila brezposelnost najvišja, znaša ta vsota preko 1 milijarde švedskih kron. Razen direktnih podpor se je v tem dvajsetletnem razdobju veliko investiralo za javna dela in je bilo zgrajenih 6250 km cest, 2500 kilometrov prekopov, 24 letališč itd.

Razen tega je bila uvedena melioracija, izboljšavanje vodnih tokov, izboljševanje železnic itd. Tudi občine so veliko pripomogle pri teh splošno koristnih delih.

Socialno zavarovanje v Avstriji hoče izboljšati novela k zakonu iz leta 1935. Bolniško-podporna doba je v vseh slučajih podaljšana od 26 tednov na 52 tednov; čakalna doba v bolniškem zavarovanju je trajala tri dni in je imela absoluten značaj, t. j. delavec za prve tri dni ni dobil bolniške podpore. Sedaj je uvedena relativna karenčna doba, ako bolezen traja več kot 14 dni. V tem slučaju delavcu pripada podpora od prvega dne bolezni dalje. Pri nas karenčna doba znaša samo tri dni. V tem leži delni vzrok za velike finančne težave v našem delavskem zavarovanju. Prekratka karenčna doba odpira vrata najrazličnejšim zlorabam. Zlorabe pa so vedno nesocialen pojav, čeprav iste zagreši delavec sam. Naša dolžnost je, da se borimo proti nesocialnim pojavom.

Starostna doba v starostnem zavarovanju je skrajšana na 60 let, ako je delavec brezposlen in nesposoben za delo. Po 65. letu pa dokaz o nesposobnosti odpade.

Pomanjkanje delovnih sil v Nemčiji. Državni urad za posredovanje dela je ugotovil, da vlada veliko pomanjkanje zlasti ženskih delovnih sil v poljedelstvu in gozdnem gospodarstvu ter v gostinskih obratih. Posebno manjkajo mlade delovne moči. Prizadevanja državnega urada za posredovanje dela gredo za tem, da mladi ljudje zopet dobe veselje do dela na polju in v domačem gospodarstvu.

Fašistična internacionala. Med italijansko Zvezo industrijskih delavcev in nemško delavsko fronto je bil sklenjen poseben sporazum, po katerem se bo italijansko in nemško delavstvo strnilo k skupnim naporom za ustvaritev dobrih odnosov med Italijo in Nemčijo, zlasti med delavstvom.

Delovni čas. Belgijska vlada je izdala podrobne predpise o izvedbi uredbe o skrajšanem delovnem času v kovinski industriji, v kateri se ima delovni čas polagoma skrajšati na tedenskih 40 ur. Zaenkrat je delovni čas določen na 45 ur. Za osebe v javnih in zasebnih bolnicah je uveden 48-urni teden, tako, da je delovni čas porazdeliti na sedem dni, čeprav z enakomerno dnevno zaposlitvijo. — V Italiji je odbor za socialno zakonodajo končal z deli za skrajšanje delovnega časa. Odbor predlaga v prvi vrsti uvedbo 40urnika v javni službi in v podjetjih javnih korporacij.

Socialno-političen dogovor med ČSR in Jugoslavijo sprejet.

Narodna skupščina je odobrila socialno-političen dogovor, ki je bil sklenjen med Češkoslovaško in Jugoslavijo glede reciprocitete socialnih dajatev.

Po tem dogovoru bodo deležni naši državljani na Češkoslovaškem, ki spadajo pod obvezno zavarovanje, iste pravice kot češkoslovaški državljani in obratno.

Iz boja za skrajšano delovno dobo.

Zakon o tovarniškem delu iz leta 1831. je prepovedoval vsem osebam pod 21. letom delati v času med ½20. uro in ½6. uro zjutraj. Poznejši zakon, ki je bil izdan leta 1833., je določal, da traja delovni čas za mladoletnike pod 18. letom 12 ur dnevno ali 69 tedensko, dočim je bilo določeno pri otrocih nad 11. letom maksimum 9 ur dnevno ali 48 ur tedensko. Istočasno je bilo določeno, da morajo otroci vsaj dve uri poseči šolski pouk. Ta zakon je delavstvo varal in jih zavaljal še v večjo nezadovoljnost, kajti ta zakon se je vedno kršil.

Noben delavec se ni upal izdati svojega delodajalca, če je bil prisiljen de-

lati preko določene ure, to pa zaradi tega, ker se je bal, da bi ga odpustil, in tako se je zloraba nadaljevala.

Šele v letu 1840. je prišlo do novih reform. To leto je bil izdan zakon, ki

Leopold Paulič

ZASTOPSTVO SKODOVIH ZAVODOV

Elektromotorje iz znamenitih Škodovih zavodov v Plznu, kakor tudi lestence, svetilke, kuhalnike in vse električne aparate dobite

PO NAJNIZJIH CENAH V PASAŽI PALAČE

„VIKTORIJA“

v Ljubljani, Aleksandrova cesta štev. 4

Posebno opozarjamo na najnovejšo likalniko, s katerimi se prihrani 30—50% stroškov za tok

NA ZALOGI JE TUDI

VES OSTALI ELEKTRO-TEHN. MATERIAL

Vsakdo naj ve,

da je trgovina s papirjem, pisarniškimi, razmnoževalnimi, tehničnimi in šolskimi potrebščinami

IV. BONAČ

LJUBLJANA

Šelenburgova ulica 5

najbolje
sortirana trgovina

Polnilna peresa, pisemski papir, albumi, pisalne garniture, keramika, bižuterija in druga moderna darila

Zastopstvo za OZALID